

NIKOLAI KOLSTAD
Sikkerhetskomiteen NKF
nikolai@klatring.no

KLATRETAU

Det er tauet som bokstavlig talt knytter sammen mange av tingene vi gjør for å holde oss sikre under klatring. Men hvor sikkert er tauet egentlig? Og hva må vi passe på for å ikke svekke det?

To klatrere rappellerer ned en bratt fjellside. Det er mye løs stein, og de vet de må være varsomme. Allikevel drar en av dem litt hardt i tauet når det skal trekkes ned, noe som resulterer i at han løser ut, og blir truffet av, en skur mellomstore stein. Han blir ikke alvorlig skadet, men begge vil komme seg så raskt som mulig ut av faresonen ned på en større hylle noen titalls meter lenger ned. Klatrepartnere kobler seg på til ny rappell, og setter av gårde. Etter noen meter kjenner han noe passere gjennom hånden og taubremsen. Tauet, som de i sin hast ikke har kontrollert etter steinfallet, er kappet nesten helt i gjennom. Forsiktig klarer han å lirke seg inn på en hylle for å knyte en knute over det skadete punktet.

En erfaren klatrer jobber på en sekvens på en sportsrute med faste kortslynger. Under et kontrollert fall fra oversiden av et overheng, kappes tauet i den faste karabineren. Senere viser det seg at karabineren det er snakk om har hengt lenge på ett sted og blitt slitt slik at den har fått en svært skarp kant. Klatreren faller 25 meter og omkommer.

Under en førstebestigning har noen klatrere hengt opp et 100-meters statisk tau. Tauet henger fritt til bakken, bortsett fra 4-5 meter i toppen der det er i kontakt med fjell. På den daglige jurnaturen opp vurderer de aldri å legge taubeskytter fordi det er så mange meter med stein i kontakt med tauet, absolutt ingen skarpe kanter, og glatt og fint fjell. Likevel blir strømpen slitt nesten av, noe en av dem oppdager hengende 60 meter over bakken. Veldig forsiktig kobler han over i taubrems og firer seg ned igjen.

Søker man på «tau» i NKF's ulykkesdatabase, får man mange treff. Leser man rapportene viser det seg allikevel at de fleste ulykker som involverer tauet skyldes menneskelig svikt. Dernest har ytre årsaker, som taukutt ved steinfall, skylden. Bare ganske sjelden er det selve tauet som ryker under belastning. Selv da er som oftest ytre årsaker involvert, årsaker som kunne vært unngått. Belastningen ved vanlige klatrefall fører aldri til taubrudd når alt annet er som det skal være, men tauet kan ryke under spesielle omstendigheter, og det er grunn nok til å se nærmere på dette.

BRUK

Hver eneste gang vi klatrer, gnisser tauet mot annet utsyr og fjellet. Nedfiring og rappellering gjør også sitt. Hvor fort dette svekker tauet avhenger naturligvis av hvordan og hvor ofte det brukes. Ligger tauet over en skarp kant, øker slitasjen betraktelig der, men også tilsynelatende glatt fjell har ofte en struktur som sandpapir. Dersom tauet ligger mye på bakken og blir skittent, øker også hastigheten på den mekaniske slitasjen. Trækker man på tauet tvinger det skitt inn gjennom strømpen, og det er heller ikke bra.

FALL

Et langt fall med høy fallfaktor strekker tauet og tar ut mye dynamikk. Klatreau bruker lang tid på å trekke seg sammen igjen, og etter tilstrekkelig mange fall mister tauet dynamikken helt. Fall utøver så klart også i seg selv mye mekanisk slitasje på tauet. Tauene utsettes for mye større slitasje enn midtpartiet, og slites dermed ut tilsvarende mye raskere.

KJEMIKALIER

Enkelte kjemikalier kan svekke slynger, seler og tau i så stor grad at det ryker ved kroppsbelastning. Hvis du ikke bruker taubag, bør du være rimelig grundig sikker på at det aldri har vært et bilbatteri i bagasjerommet før du slenger tauet baki der! Merking av tauet med sprittusj svekker det også noe.

ALDER OG ULTRAFIOLETT STRÅLING

Syntetiske stoffer blir svakere med alderen. Hvert enkelt fiber blir stivere og sprøere, og dermed minker helhetsstyrken. Utstyrprodusenter er pålagt å anbefale pensjonstilværelse av utstyr som inneholder stoff, når det er 10 år gammelt eller har vært i bruk i fem år. Det vil si at et klatretau som har ligget i et skap i seks år i følge produsentene skal pensjoneres etter fire års bruk. Syntetiske stoffer liker ikke lys. Tau som henger lenge i solen svekkes av at UV-strålene ødelegger fiberne. Man kan se dette på at utstyret blekes, men dette gjelder bare utsiden av tauet. Sammenlignet med slitasje og kjemikalier har alder og UV-stråling allikevel relativt lite å si på helhetsstyrken på tauet.

SKARPE KANTER

Som nevnt over er skarpe kanter en av tauets verste fiender. Når tauet ligger over en skarp kant, øker sjansen for taukutt betraktelig. Og desto mer slitt eller statisk tauet er, desto større er sjansen for at det blir kuttet over en kant. Dersom man går ruter der dette er uunngåelig, kan man med fordel bruke dobbelt- eller tvillingtau. Skarpe kanter kan forekomme både på stein, og på klatreutstyr som is-skruer eller slitte karabinere.

«Hvis du ikke bruker taubag, bør du være rimelig grundig sikker på at det aldri har vært et bilbatteri i bagasjerommet før du slenger tauet baki der.»

Ved taukutt vil ofte bare strømpen kuttes, men det er jo dramatisk nok i massevis for de fleste.

VEDLIKEHOLD

Skitne tau kan vaskes for hånd i badekar med mild såpe. Tauet må tørkes på moderat temperatur, noe som kan ta flere dager. Tau lagres best i et tørt, mørkt og luftig sted.

HVA SER DU ETTER VED INSPEKSJON?

Se etter pusete strømppe og fibre som er blitt revet ut av strømpen. Hvis du kan se kjernen, er den delen av tauet ødelagt. Trekk tauet gjennom hendene dine og kjenn etter deler som er mykere eller stivere enn resten av tauet. Klumpete eller flate områder i kjernen er heller ikke bra. Hvis man faller mange ganger på et tau, mister det mye av elastikken. Det kjenner man ved at fallene i seg selv blir mindre myke og ved at tauet etter hvert kjennes stivt ved håndtering. Dersom tauet er svært slitt nær en ende, kan du kutte av denne enden og bruke resten av tauet videre. Gå gjennom tauet ditt jevnlig og gjør en vurdering av hver meter. Dersom en dårlig magefølelse gjør at du lurar på om det er på tide å pensjonere tauet, kan det i seg selv være en indikasjon på at tiden er inne!

MENNESKELIG FEIL

Den viktigste delen av tauets styrke ligger allikevel ikke i selve tauet, men i hodet ditt. Menneskelig svikt er den viktigste årsaken til at tauet ikke gjør jobben sin. Det spiller ingen rolle om tauet er splitter nytt hvis du rappellerer av tauenden. Gå igjennom tauet før og etter hver bruk, utfør kameratsjekk hver gang før noen begynner å klatre og bruk alltid stoppknute på enden av tauet.

Ha en sikker klatrevinter!

PASS PÅ TAUET: Hvis strømpen er kuttet og kjernen i tauet er synlig, må tauet kasseres eller kappes. Foto: Nikolai Kolstad